

Årsrapport 2020 fra ekstern fagfelle

Bacheloruddannelsen i Medier og Kommunikation

Udarbejdet af Kim Schrøder, professor i Kommunikation, Roskilde Universitet, Danmark

Den 2. september 2020

Universitetet i Bergen

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Institut for Informasjons- og Medievitenskap

Programrådet for medier og kommunikasjon

Indledning

Denne rapport er min anden rapport, efter at jeg tiltrådte som programsensor/ekstern fagfelle i 2018. Efter at sidste års rapport evaluerede Masteruddannelsen i Medier og Kommunikation har Programrådet i denne omgang ønsket, at jeg vurderer bacheloruddannelsen i Medier og Kommunikation.

Årsrapporten er udarbejdet ifølge de retningslinjer, der fremgår af Det samfundsvitenskapelige fakultets ”Programevaluering av ekstern fagfelle”. Den omhandler således generelt bacheloruddannelsens opbygning, faglige sammenhæng og gennemførelsen af studieprogrammet, og kvaliteten i forhold til international standard. Men den retter mere specifikt blikket mod en række fokuspunkter, som programrådet har peget på som særligt relevante på nuværende tidspunkt: styrkelsen af digital kompetence, udbygning af mulighederne for valgfrie kurser, og en ændret dimensionering af kurserne – alt sammen i samspil med andre af fakultetets og instituttets uddannelser.

Når rapporten ikke går minutiøst ned i alle de aspekter, som nævnes i retningslinjerne, skyldes det – ud over programrådets ønske om de nævnte fokuspunkter – også de vilkår for arbejdet, som skyldes Covid19-situationen. Det har ikke været muligt at opnå det tætte, detaljerede indtryk af bacheloruddannelsen, som er afhængigt af tilstedeværelse i miljøet og personlige samtaler med uddannelsens videnskabelige personale, og ikke mindst de studerende på uddannelsen. Rapporten omhandler således overvejende bacheloruddannelsens strukturelle aspekter og i mindre grad de måder, hvorpå forskellige ’stakeholders’ oplever uddannelsens stærke og svage sider.

Vilkårene for min udarbejdelse af Årsrapporten for 2020

Retningslinjerne ”Programevaluering av ekstern fagfelle” nævner blandt programsensors opgaver, at vedkommende ”skal besøke fagmiljøet en gang per år... osv.” Covid19-situationen har i 2020 umuliggjort dette centrale element i programevalueringen.

Som allerede nævnt i Indledningen har det spillet ind på mine muligheder for at vurdere bacheloruddannelsen og planerne for at reformere den, at jeg ikke gennem besøg i Bergen har haft mulighed for direkte personlig kontakt med nøglepersoner i forbindelse med forvaltningen af uddannelsen (programrådet), drøftelser med kursusansvarlige lærere om deres erfaringer, eller med studerende om deres oplevelse og vurdering af uddannelsens overordnede rammer og enkelte kursuskomponenter. I min foregående årsrapport om masteruddannelsen var netop et 2-timers rundbordsmøde med otte studerende afgørende for min forståelse af programmet.

Vanskeligheden består ikke mindst i at forstå hele det uddannelseskompleks, som bacheloruddannelsen i Medier og Kommunikasjon indgår i, og de hensyn som dette kompleks medfører for uddannelsens indretning - at forstå, hvordan uddannelsen opleves og fungerer ’on the ground’.

Uddannelseskomplekset består i uddannelsens relationer til både de øvrige bacheloruddannelser på instituttet (fx MCB-uddannelserne, Informationsvitenskap) og til uddannelsesøkologien på hele fakultetet (især ønskværdigheden i at indføre en strukturel fleksibilitet, der kan muliggøre indbygningen af tværfakultære uddannelseskomponenter som IT-pakken i uddannelsen). Disse relationer udstikker de vilkår, som en reformeret bacheloruddannelse vil skulle fungere under, både mht. struktur, ressourcer og indhold.

Denne vanskelighed forværres af de vilkår, jeg har haft for at tilvejebringe forståelsen af komplekset: På grund af corona-situationen har jeg kun haft mulighed for at orientere mig i centrale dokumenter, suppleret af enkeltstående samtaler med nøglepersoner i uddannelsesmiljøet. Det har vanskeliggjort både den overordnede og den detaljerede forståelse af uddannelsens situation, fordi jeg ikke umiddelbart har kunnet forfølge pludseligt opståede problemstillinger og behov for opklaringer og uddybninger, sådan som tilstedeværelse i fagmiljøet over flere dage ville have muliggjort.

Jeg har dog haft stor nytte af de samtaler med en række nøglepersoner, som jeg efter forslag fra programrådsleder Hallvard Moe har gennemført via Teams og Zoom omkring 1. juli 2020. Det drejer sig om følgende:

Professor Dag Elgesem

Professor Knut Helland

Førsteamanuensis Richard Moe

Universitetslektor Anders Lysne,

En bachelorstuderende (2. år) (indgår anonymt i denne rapport)

Dagsordenen for disse samtaler har med variationer været denne:

- Din *rolle/funktion* i relation til det eksisterende bachelorprogram?
- Dine *synspunkter* på *stærke og svage sider* ved det eksisterende bachelorprogram?
- Dine *synspunkter* på, om der er *behov for ændringer* i programmet, i relation til 1) digitale kompetencer; 2) mulighederne for specialisering og valgfrihed; 3) ændring af kursernes pointsætning (30/20/15/10/5 stp.)?

I lyset af hvad jeg har lært gennem disse samtale vil jeg nedenfor fremsætte min vurdering af ændringer på disse områder.

Inden disse samtaler have jeg stor nytte af en lang, rammesættende samtale med Hallvard Moe om alle relevante af aspekter af fagfelleopdraget.

Som udgangspunkt for disse samtaler har programrådsleder Hallvard Moe og studiekonsulent Trude Lome stillet en lang række af officielle dokumenter til rådighed for mig med henblik på forståelsen af den nuværende uddannelses opbygning og indhold, og de ønsker og planer for omlægning af centrale elementer af bacheloruddannelsen, som findes på institut- og programniveau. Det drejer sig bl.a. om følgende:

- ”Høringsnotat til programrådene ved Infomedia”, af Leif Ove Larsen, 11. maj 2020 (Informationsvitenskap, Medier & kommunikasjon, programråd MCB, Kognitiv vitenskap) om organisering af undervisning ved Infomedia.
- ”Studiekvalitetsmelding 2019”, Institutt for Informasjons- og Medievitenskap.
- Links til dokumenter med beskrivelse af bacheloruddannelsens opbygning, en række kursusevalueringer, studieprogrammer for Årsstudium og Digital Kultur, m.m.
- Sammenfattende programsensorrapport 2014-2017, af Bengt Johansson.

Min nedenstående vurdering af den eksisterende bacheloruddannelse og ideer til implementering af ønskværdige reformer skal læses i lyset af, at jeg opfatter min rolle som en udefra kommende katalysator, hvis eksterne blik på uddannelsen giver baggrund for et indspil og en anledning til at sikre, at man i miljøet selv løbende vurderer og forbedrer uddannelsen.

Generel evaluering af den eksisterende bacheloruddannelse i Medier og Kommunikation (opbygning, faglig sammenhæng, gennemførsel, kvalitet)

Ændringer i bacheloruddannelsen i de senere år

Det fremgår af ”Studiekvalitetsmelding 2019”, at bachelorprogrammet i medier og kommunikasjon gennemgik en omfattende revision i 2018, hvis ændringer er blevet rullet ud med start i høsten 2018. Blandt andet er der indført en mentorordning for at løfte seminarundervisningen, der komplementerer kursernes forelæsninger gennem ugentlige seminarer ledet af en ansat masterstuderende. Endvidere arbejdes der med tiltag for en mere studenternær og varieret undervisnings- og vurderingsform, fx gennem temadage med workshop’er.

Tidligere programsensor Bengt Johanssons sammenfattende rapport for 2014-2017 fortæller, at hans evaluering i 2015 analyserede metodeundervisningen på både bachelor- og masterniveau. Han

fandt, at der var både fordele og ulemper ved at metodeundervisningen var integreret i kurserne om institutioner, tekster, brugere og kultur, i stedet for at afholde et samlende metodekursus. Så vidt jeg kan se, er denne situation uændret i forhold til 2015-rapporten. Det tyder på, at uddannelsen har besluttet at fortsætte tidligere praksis, og problemstillingen vil derfor ikke blive kommenteret yderligere i min rapport.

Bengt Johansson beskæftigede sig året efter (2016) med bacheloruddannelsens første semester og anbefalede, at man skulle omorganisere MEVI100-kurset ”for at identificera vilka kunskaper man menar är viktigt att studenter i medievitenskap har för fortsatta studier i ämnet” (s. 5), specielt med henblik på at opnå en balance mellem samfundsvidenskabelige og humanistiske perspektiver. Faglærernes evaluering af det reviderede MEVIX100-kursus i høsten 2019 beretter, at første gennemløb af kurset fandt sted i høsten 2018, og at man i 2019 foretog justeringer for yderligere at kvalitetsløfte kurset. De studerendes tilbagemeldinger beskrives som ”svært positive”. Jeg har ikke mulighed for at foretage en sammenligning af kursets indhold før og efter revisionen i 2018, men på baggrund af kursusbeskrivelsen, kernelitteratur og anbefalet litteratur til de tre temadage, virker det som om uddannelsen har implementeret programsensorens anbefalinger.

Bacheloruddannelsen anno 2020

Uddannelsens forløb er kendetegnet ved, at de studerende i første semester får en grundig indføring i fagfeltet, gennem kurset MEVIX100 ”Introduksjon til media og kommunikasjon” (20 stp.) og kurset EXPHIL-SVSEM ”Examen philosophicum” (generel indføring i universitetets tænke- og arbejdsformer) (10 stp.). I Semester 2 og 3 indføres de studerende gennem fire obligatoriske MEVI100-niveau kurser på hver 15 stp. i fagets definerende discipliner: mediebrug, retorik og strategisk kommunikation, medieinstitutioner, og medieæstetik.

I semester 4-6 ligger de studerendes mulighed for at specialisere deres uddannelse. Til det formål skal de studerende vælge to kurser (å 15 stp.) fra uddannelsens egen MEVI200 kursusportefølje, hvoraf ét skal bruges til bacheloropgaven. Disse 15-stp. MEVI200-kurser ligger (på nær ét: det engelsksprogede ”Media technology and society”) inden for de samme fagfelter som MEVI100-kurserne

De resterende 60 stp kan vælges frit blandt instituttets, fakultetets eller universitetets kursusudbud, eller kan benyttes til udveksling i et eller to semestre.

En studerende kan således sammensætte sig en 'minimal' bachelorgrad på 120 stp. inden for Medier og Kommunikations fagfelt (MEVIX100, EXPHIL, 4 MEVI100-kurser, og 2 MEVI200-valgkurser), eller en 'maksimal' bachelorgrad på 150 stp., hvor de nævnte kurser suppleres med yderligere 2 MEVI200-valgkurser. Specialisering/valgfrihed udgør således 60 stp. i minimalmodellen, imod 30 stp. i maksimalmodellen¹. Hvis MedKom-fagligheden skal styrkes fx ved indførelse af IT-orienterede kurser, uden at specialiseringsmulighederne indskrænkes, kan formentlig kun ske ved at nogle af de nuværende 20- og 15 stp.-kurser reduceres til henholdsvis 15- og 10 stp.-kurser.

¹ Det er principielt muligt at tage et femte MEVI200-kursus, men jeg kan ikke se om det også er praktisk gennemførligt ift. om alle MEVI200-kurser udbydes, så den studerende faktisk kan vælge dem alle.

Studieplanen beskriver en bredt anlagt og forholdsvis traditionel medie- og kommunikationsvidenskabelig uddannelse, der trækker på samfundsvidenskabelige og humanistiske fagligheder for at de studerende kan opbygge en bred og dyb forståelse af traditionelle og nye mediers roller i samfundet. Kurserne er baseret på den nyeste internationale og nordiske faglitteratur. Uddannelsen kombinerer en generel medievidenskabelig profil med kommunikationsfaglige aspekter, så de studerende ikke blot tilegner sig en forståelse for mediekulturens institutioner, tekster og brugere, men også for de måder, hvorpå mennesker i dagens samfund interagerer med planlagt kommunikativ påvirkning.

Rapporten ”Resultater innen utdanningsfeltet ved det samfunnsvitenskapelige fakultet 2019” viser², at uddannelsen har haft et stabilt optag af studerende i perioden 2015-2019, med ca. 60 studerende pr. år (Figur 3)³. Bachelorproduktionen fra 2015- og 2016-optagenes henh. 62 og 54 studerende har været henh. 31 (50%) og 25 (46%) (Vedlegg 1). På mig virker det umiddelbart som et betydeligt frafald, men uddannelsens gennemførselsprocent er højere end fakultetets samlede bachelorgennemførsel på ca. 38 (s. 23).⁴

De kursusevalueringer, jeg har set (MEVIX100, MEVI203, MEVI222), viser, at kurserne generelt set velfungerende, og præget af et højt fagligt niveau, og der er generelt stor tilfredshed blandt studenterne med programmets kurser.

Evalueringen af de nævnte MEVI200-kurser nævner stor faglig spredning blandt deltagerne (deltagere også fra sociologi, journalistik, informationsvidenskab, administrationsvidenskab, digital kultur). Det kan ansues som en positiv ting (MEVI222). Men det rejser spørgsmålet, om der kan opnås nødvendig faglig progression fra MEVI100-kurset til det tilsvarende MEVI200-kursus, når en betragtelig gruppe af deltagerne mangler de faglige forudsætninger, som programmets egne studerende har med sig fra MEVI100-kurset? Evalueringen af et andet kursus (MEVI203 Retorik) nævner, at nogle studerende manglede basiskundskaber i retorik, før de tog emnet.

Andre kommentarer til den eksisterende bacheloruddannelse

- MEVIX100 Examen facultatum – Introduksjon til media og kommunikasjon.
 - Dette grundkursus introducerer med en velvalgt sammensat kernelitteratur til de elementer, der tilsammen udgør den nuværende uddannelses profil. – Hvordan skal det forstås, at dette grundlæggende kursus blot er ”sterkt tilrådt i første semester”, og ikke obligatorisk? Programrådsleder Hallvard Moe oplyser (email), at ”i praksis berører dette studenter som har tatt studiepoeng andre steder, feks studert ett år i Trondheim eller Roskilde, før de starter hos oss. Da kan de få godkjent et lignende introduksjonskurs som en del av sin bachelorgrad”. Det vil efter min opfattelse skabe

² Jeg tager forbehold for om min forståelse af optagelses- og gennemførselsstatistikken er korrekt. For eksempel er det ikke gennemsigtigt for mig, om/hvor mange studerende der har haft ’intern ’overgang’ til/fra andre bacheloruddannelser. <https://www.fellesstudentsystem.no/applikasjoner/star/gst1.htm>

³ Søgningen til uddannelsen er fordoblet fra 2018 (57 ansøgere) til 2019 (113 ansøgere) (Studiekvalitetsmelding 2019, s. 3).

⁴ Evalueringen af MEVIX100 i høsten 2019 anfører, at 49 studerende bestod kurset ud af et optag på 60, dvs. et frafald på 11 studerende.

- større gennemsigthed, hvis det ekspliciteres, at dette kursus – *eller tilsvarende* – er en obligatorisk forudsætning for at tage uddannelsens øvrige elementer.
- Hvordan skal opdelingen mellem kjernelitteratur og anbefalt litteratur opfattes? – Hvorfor er den litteratur, der understøtter de tre temadage blot kategoriseret som ”anbefalet litteratur”. At sætte sig ind i den på forhånd forekommer at være forudsætningen for at få fagligt udbytte af temadagene?
 - Evalueringen af MEVIX100 er i øvrigt et godt eksempel på, hvordan uddannelsen løbende evaluerer og reformerer sine kurser (kilde desuden: ”MEVIX100: Utformning av nytt førstesemesteremne”, Brita Ytre-Arne, April 2018). Kurset blev fra høsten 2018 udvidet fra 10 til 20 stp. Undervisningen blev gjort mere studenteraktiv, der indførtes akademisk skrivning, en mentorforankret seminarrække til supplerende af forelæsningsne, og tre temadage.
- Kurset MEVI-203 Medieretorikk (samme problemstilling gælder formentlig alle MEVI-200-kurser): Som uddybning af min ovenfor nævnte pointe om faglig progression på MEVI200-kurser siges det om ”Tilrådde forkunnskapar”, at kurset ”Bygger på MEVI104: Studentar som ikkje har MEVI104 blit tilrådd å sette sig inn i grunnleggjande omgrep og teoriar før semesterstart”. Er det virkelig tilstrækkeligt, at man blot ”tilrådes” at *sætte sig ind i* et helt 15 stp-kursus’ indhold? Hvorfor er det ikke et krav, at man *kan dokumentere* forudsætninger fra MEVI-104 *eller tilsvarende*? Hvordan sikres progression i forhold til MEVI-104, hvis der ikke kræves forudsætninger? (samme problemstilling gælder fx MEVI-221, MEVI-222 og MEVI-224, der om ”Krav til forkunnskapar” siger ”Ingen”).
 - Hvis det er strukturelt muligt, kunne det fungere mere hensigtsmæssigt fagligt, hvis det er MEVI100-kurserne, der kan tages som valgkurser af studerende fra andre uddannelser. Så vil alle være (næsten) lige forudsætningsløse på kursets faglige indhold, og MEVI200-kurserne, der jo spejler MEVI100-kurserne, kan så tilrettelægges med et indhold der tilbyder de studerende reel faglig progression.
 - Forståelsen af medielandskabets digitale teknologier (konvergens, digitalisering, sociale medier, dataficering, osv.) indgår klart i indholdet i mange af uddannelsens kurser. Men det er ikke i sig selv synligt i uddannelsens profil, fx for studerende der overvejer at tage uddannelsen. Det kan altid diskuteres, om sådanne nye aspekter af fagets genstandsområde skal selvstændiggøres i form af specifikke kurser (jf. den mangeårige diskussion om køn burde gøres til et selvstændigt studieområde eller skulle integreres i de øvrige fagudbud; se også ovenfor omtalen af metodeundervisning som integreret i de øvrige kurser versus ét samlet metodekursus). Både hvis der oprettes egentlige digitale/IT-fag på uddannelsen, og hvis disse aspekter i stedet varetages i de eksisterende kurser, skal betegnelser som ’digitale medier’, ’digitale teknologier’, ’dataficering’, ’sociale medier’, ’algoritmestyret samfund’, osv. benyttes for deres signalværdi i studie- og kursusbeskrivelserne; af disse betegnelser er kun ’sociale medier’ nævnt én gang.
 - Seminargruppesystemet er indført for at sikre, at det faglige stof i kursernes forelæsninger bliver behandlet grundigt i form af studenteroplæg og øvelser, med en masterstuderende som underviser. Trods systematisk supervision fra den seminaransvarlige er det et spørgsmål, om disse studenterundervisere har den faglige indsigt, der skal til for at sikre, at kursusstoffet bliver forstået og at misforståelser blandt de studerende ikke får lov til at vokse?

Den studerende, jeg talte med, er kritisk over for seminargruppeordningen, som kører i alle kurser. På papiret ser den fin ud med vekselvirkningen mellem en ugentlig forelæsning og et ugentligt seminar med 10-15 deltagere, men i praksis fungerer det ikke. Han mener ikke, at seminargruppeunderviserne (masterstuderende) giver seminarerne lav kvalitet ("de gør en grei jobb"), men mødepligten gør at de fleste studerende er passive, bare "sidder den af", så den intenderede diskussion sjældent bliver til noget. De to timer kan derfor ofte være en pine, også for underviseren. En anden årsag til den udeblevne diskussion kan også være, at de spørgsmål der arbejdes med er for diffuse og for teoretiske, så de studerende føler, at de endnu ikke har faglig ballast til at kaste sig ud i diskussion. Dermed kommer seminarerne til at mangle mål og mening.

I MEVIX100 har seminargrupperne været suppleret med temadage, hvor dagens tema er knyttet til en obligatorisk semesteropgave. De fungerer ofte godt, men igen nævner han en tendens til for megen teoretisk fordybelse (han nævner her konkret en temadag i Retorik), og peger på mere praksisarbejde som en ting, der vil kunne forbedre denne kursusform.

Programevalueringens fokuspunkter

Den daværende formand for programrådet, Karl Knapskog, orienterede mig i oktober 2019 om rådets ønsker til den kommende fagfælleevaluering. Disse ønsker blev senere bekræftet af den nye formand, Hallvard Moe.

Programrådet bad om, at jeg ville give en kritisk vurdering af det eksisterende bachelorprogramms indhold, organisering, struktur, indslag af valgfrihed – på baggrund af nogle konkrete problemstillinger, som uddannelsen stor overfor:

1. *Digital kompetence i bacheloruddannelsen*: Hvilke typer digital kompetence bør kandidaterne have efter endt uddannelse? Der ligger heri et spørgsmål om stillingtagen til, om og i hvilket omfang disse digitale kompetencer skal være obligatoriske, og om /hvordan de kan indføres på bekostning af eksisterende programelementer eller på bekostning af frie studiepoints? I snæver tilknytning til dette spørgsmål skal det overvejes, om de digitale kompetencer skal tilvejebringes gennem en fælles IT-kursuspakke, som fakultetet udvikler og tilbyder.
2. *Muligheden for at de studerende kan specialisere deres uddannelse* – og måske erhvervsrette den, ved at benytte de valgfrie studiepoints til dette – fx i retning af journalistik, webudvikling, videoproduktion, strategisk brug af sociale medier, osv. Også dette fokuspunkt skulle ses i sammenhæng med synergieffekter mellem instituttets studieprogrammer, herunder MCB-programmer.
3. *Dimensionering af kurserne*: De fleste af uddannelsens kurser er nu 15-pointskurser, mens flere af de nævnte IT- og specialiseringskurser er 5- og 10-pointskurser. Her nævntes muligheden for eventuelt at reducere "nogle eller alle" grundkurser fra 15 til 10 studiepoints.

Spørgsmålet om internationaliseringens rolle i uddannelsen i form af udveksling af studerende blev af Hallvard Moe udsat til en senere fagfælleevaluering.

De her skitserede planer spiller sammen med høringen af en handlingsplan forfattet af institutleder Leif Ove Larsen (11. maj 2020). Handlingsplanen tager udgangspunkt i en selvevaluering af undervisningstilbuddene på uddannelserne ved Media City Bergen, og omhandler i høj grad ressource- og styringsforhold på instituttet. Undervisningsmæssigt har planen implikationer for bacheloruddannelsen i Medier og Kommunikation, fordi der efterlyses udvikling af fælleskurser på tværs, ”at give de studerende en større grad af valgfrihed og dermed flere specialiseringsmuligheder” (s. 3). Høringsnotatet nævner også udfordringen med forskellene i kursernes studiepointstruktur på de forskellige uddannelser.

Konkret nævnes det, at programrådet for Medier & Kommunikation bør udvikle samarbejdet med programrådene for journalistik og tv, og gøre det muligt for de studerende at ”vælge informationsvidenskabelige emner, særlig emnepakken i IKT for SV” (s. 5)

Vurdering af fokuspunkterne for en reform af bacheloruddannelsen i Medier & Kommunikation

Digitale kompetencer i uddannelsen (se opdraget på s. 7)

Det virker som en udbredt holdning i miljøet omkring bacheloruddannelsen, at der er behov for at styrke de studerendes digitale kompetencer. Den nuværende uddannelse er en bred teoretisk-analytisk uddannelse med fordybelse i det traditionelle mediekulturelle felt.

På den ene side er der behov for at opbygge en stærkere teknologiforståelse og kendskab til digitale metoder hos de studerende. Ét svar herpå kunne være elementer fra den IT-pakke, som Informationsvidenskab har udviklet for hele fakultetet.

På den anden side kan der være en bekymring for at teknologiforståelsen herved antager en form, hvor den bliver selvstændiggjort og afkoblet fra den samfundsmæssige og kulturelle kontekst, hvor mennesker lever deres dataficerede liv med de digitale teknologier. Her kunne fagmiljøet i Medier og Kommunikation selv udvikle kurser, der sikrer sammenkoblingen af digitale teknologiforståelser og kritisk kulturel forankring af disse, og eventuelt også et kursus i digitale metoder, der er skræddersyet til fagets digitale mediekulturelle genstandsfelt.

Jeg er enig i bestræbelsen på at styrke de studerende digitale kompetencer. Spørgsmålet er så, i hvilket omfang denne styrkelse skal gøres obligatorisk (dimensionering), og med hvilke studieelementer (kurser)? Mine overvejelser i den retning er baseret på det kendskab til uddannelsen i dens kontekst, som jeg har kunnet tilegne mig på den tid jeg havde til rådighed. De kan vise sig at være nyttige forsøg på at tænke ud af boksen, men kan også ende med at ramme uden for skiven, i forhold til hvordan uddannelsens aktører ser situationen.

Jeg tænker, at digitale kompetencer skal indføres på bekostning af eksisterende MEVI-programelementer, og at det kan ske uden at uddannelsens overordnede faglighed lider afgørende skade derved. Min begrundelse for at foreslå dette er, at jeg anser digitale kompetencer for fremover at være en integreret del af den medie- og kommunikationsvidenskabelige kernefaglighed. Jeg mener samtidig, at det er vigtigt for de studerendes muligheder for specialisering, at de valgfrie fag

ikke beskæres pointmæssigt, dog således at fx 10 af de 60 points skal vælges inden for det digitale felt.

Omfanget af obligatoriske digitale kursustilbud kunne være fx 25 stp. i alt. Jeg vil ikke forholde mig til præcist, hvor de studerende skal hente de digitale kompetencer, der jo er ganske forskelligartede. De kan hente og blande dem fra fakultetets IT-pakke, fra Digital Kultur, eller fra faget Medie- og Kommunikationsvidenskab selv. Jeg kan ikke overskue, om uddannelserne i MCB, med de begrænsninger der hidtil har været, eventuelt også ville kunne levere digitale kompetencer til de studerende.

IT-pakken

Det vil fremover være sådan, at "SV-fakultetet tilbyr emner i IKT som passer for alle samfunnsvitere som vil lære å hente inn og bruke digitale data på en effektiv måte" (<https://www.uib.no/svf/132699/nye-kurs-i-ikt-samfunnsvitere>). Denne IT-pakke "vil gjøre deg i stand til å hente inn og bruke nye digitale data på effektive måter i bachelor- og masteroppgaver, hever din digitale kompetanse, og øker arbeidslivsrelevansen av utdanningen din."

Som jeg forstår det, omdefinerer pakken en række kurser fra Informationsvidenskab (INFO) under betegnelsen DATA: 5 kurser på i alt 30 stp.:

DATA110 Indføring i programmering (forudsætning for de følgende kurser), 10 stp.

DATA120 Databaser, 5 stp.

DATA130 Strukturerede data, 5 stp.

DATA140 Rådata, 5 stp.

DATA150 Datasæt, 5 stp.

Ifølge Richard Moe, handler disse kurser om 'data' snarere end 'web', dvs. programmering, databaser og datasæt.

Informationsvidenskab

Så vidt jeg kan se, har Informationsvidenskab hidtil tilbudt en række kurser for andre fags studerende (måske flere end de her nævnte). Jeg kan ikke overskue, om de fortsat vil være en valgmulighed:

INFO132 Indføring i programmering 10 stp.

INFO125 Datahåndtering, 10 stp.

INFO134 Klientprogrammering

Digital kultur

Kurserne, der kan vælges fra denne bacheloruddannelse, handler om forholdet mellem digital teknologi og kultur, hvad teknologien betyder, og giver filosofisk og faglig ballast til at kunne reflektere over og formidle teknologi. Det drejer sig om DIKULT100-kurser i Digitale genrer; Datateknologi: historie, teori og praksis; Webdesign; og Kultur og normer i informationssamfundet

Som nævnt ovenfor kan der være strukturelle hindringer for at studerende fra andre uddannelser tager disse 100-niveaurokser. Jeg forstår som sagt ikke, hvorfor valgkurserne skal tages på 200-niveau, hvor man uden at have faglige forudsætninger kommer til at studere sammen med fagets egne studerende, der har faglige forudsætninger fra tilsvarende 100-niveau-kurser.

Medie- og kommunikationsvidenskabs selvudviklede kurser om digitale teknologier?

Det giver god mening for mig, at følge Knut Hellands tanker om at udforme et kursus om 'teknologi og samfund', dvs. et fagligt blik der rekonceptualiserer medie-/samfundsrelationen i overvågningskapitalismens tidsalder, og er mindre værktøjsorienteret end IT-kurser. Her kunne man, som Anders Lysne anførte, tilgodese digitale perspektiver uden at det bliver for datalogisk.

Jeg kender fra Roskilde Universitets masteruddannelse i Strategisk kommunikation og Digitale Medier til risikoen ved at 'uddelegere' kommunikationsfaglighedens IT-aspekter til dataloger. Her var det vores erfaring, at datalogerne taler ud fra et andet 'mindset' end den faglighed, der præger kommunikationsuddannelsen.

Uddannelsen fremstår med det nuværende kursusudbud forholdsvist traditionelt, selv om digitale medier tydeligvis behandles integreret i de eksisterende kurser. Det er i 2020 nødvendigt at sikre, at de studerende opnår velbeskrevne programsatte digitale kompetencer, der ikke afhænger af hvordan denne dimension mere eller mindre tilfældigt er indbygget i de eksisterende fagkurser. Ved at gøre studieelementer som de ovenstående i størrelsesordenen 25 stp. obligatoriske for medie- og kommunikationsstuderende, bliver digitale kompetencer en integreret del af bacheloruddannelsen. Derudover vil de studerende kunne benytte valgfrie studiepoints til at udbygge deres digitale kompetencer yderligere.

Studiepoints og valgfrihed (se opdraget på s. 7)

At tage stilling til uddannelsens valgfrie elementer og normer for studiepoints svarer til at lægge et puslespil med overordentligt mange brikker. Igen vil jeg fremhæve at mit eksterne blik på uddannelsen kan give muligheder for at tænke ud af boksen – men at der også er en stor risiko for at ramme helt uden for skiven.

Puslespillets brikker er blevet lagt ud for mig i ét af de dokumenter, som Hallvard Moe har udfærdiget til mig:

”Fordelen ved 10 studiepoengskurs er at det passer fint sammen med IKT-kursene som er på henholdsvis 5 og 10 studiepoeng. Fordelen ved å opprettholde 15 poengskursene, er at de fleste kurs på UiB, som tilbys som frie studiepoeng (er åpne for alle med studierett på UiB), er på 15 studiepoeng. Dette gjør MEVI- kurs mer attraktive for studenter på andre institutter/fakulteter å velge enn om de skulle vært på 10 studiepoeng. 15-poengskurs er også mer ressursbesparende for vitenskapelig stab. Ønsket er å opprettholde 15 + 15 studiepoeng hvert semester, alternativt 10 + 20.”

Den studerendes indspil til mig

Gennem min samtale med den studerende blev det tydeligt for mig, at muligheden for specialisering gennem en betydelig grad af valgfrihed, ligger de studerende meget på sinde. Jeg ved ikke, om denne studerendes studieforløb er typisk, men da det stemmer godt overens med den opfattelse jeg selv har dannet mig af, hvordan et hensigtsmæssigt studieforløb kan se ud, opsummerer jeg det her:

Hans kursusprogram for 5. semester består af følgende:

- MEVI222 Mediebruk: Identitet og samfund
- Informationsvitenskap: Databaser
- Matematik for økonomer (skal bruges som adgangskrav til næste års BA-uddannelse i Informationsteknologi)

Han vil tage endnu en BA-uddannelse efter Medievitenskap, han regner med ½ års merit for fag han har taget som valgfag under Medievitenskap. MEVI222 er for ham et af de to MEVI-valgfag, han *skal* tage. Han kunne have taget det i 4. semester, men tog i stedet valgfagene Politisk teori og Indføring i programmering. I 6. semester skal han skrive BA-projekt i faget Medieinstitutioner.

Han anfører, at mange studerende er sterkt interesserede i at indbygge de mere praksisrettede fag, som i dag udbydes på MCB (fx journalistik), uden at studerende fra MedKom har mulighed for at tage dem. Som det er i dag skuffes mange MedKom-studerende, når det går op for dem, at de er udelukket fra at tage MCB-fag.

Han mener også, at MedKom-uddannelsen for bred og for teoretisk og har for lidt forankring i praksis. Han anerkender værdien af de teoretiske og begrebsmæssige dimensioner, men mener at der bør trækkes linjer til, hvordan de kan bringes i anvendelse i kommunikative praksisser. I et af de valgfag, han har taget i IKT, indgik et 3-ugers forløb med praksisarbejde.

Han anfører også, at mange studerende behøver mere og tidligere vejledning i, hvilke valgmuligheder der er mulige og attraktive. De mange valgmuligheder, som faktisk findes, fremstår uoverskueligt for mange.

Anbefaling om studiepoints og valgfrihed

Studiestrukturen på institut og fakultet er meget fastlåst i forhold til valgfrihed, når både 100-kurser og 200-kurser på de fleste uddannelser er på 15 stp. Fx vil det være vanskelig for MedKom-studerende at tage ét af 5-stp-kurserne i IT-pakken. Endvidere har Informationsvidenskab 10-stp.-kurser, mens Digital kultur har 15-stp. kurser.

Hvis der er et generelt ønske om valgfrihed på tværs af bacheloruddannelser, skal der formentlig på tværs af uddannelser gennemføres en ændret stp-normering, så 5- og 10-pointskurser udgør en væsentlig del af kursusporteføljen. Det vil være mere smidigt, fordi en studerende så vil kunne tage 2x15, 3x10 eller 2x10 + 2x5 stp.

I forlængelse af min argumentation ovenfor mener jeg, at det nuværende omfang af valgfrihed bør opretholdes, dvs. frie 60 stp., dog således at 10 af disse points skal placeres inden for digitale kompetencer.

Indførelsen af obligatoriske digitale kompetencer i et omfang af 25 stp. kan fx ske på følgende måde:

- MEVIX100-kurset reduceres til 15 stp.
- I 1. semester indføres et 5-stp.-kursus i digital teknologi, kultur og samfund
- I 2. og 3. semester opretholdes alle MEVI100-grundkursuskurser opretholdes som 15-stp.-kurser for at sikre en solid og bred indføring i fagets kernerdiscipliner
- I 4.-6. semester
 - reduceres alle MEVI200-kurser til 10 stp. Det frigør 10 stp. til indhentning af digitale kompetencer
 - 10 stp. af de 60 valgfrie stp. skal vælges inden for det digitale felt, som 'obligatorisk valgmenne' (jf. UiO's 'støttefag', dvs. valgfag inden for bestemte kategorier).
 - De resterende 50 stp. kan placeres frit i valgfag

Jeg forestiller mig ikke, at denne fordeling af studiepoints kan gennemføres umiddelbart. Blandt andet forhindrer den, at valgmennerne kan placeres samlet i et Årsstudium i et andet fag. Måske vil der også være modstand imod at ændre i MEVIX100-kurset så hurtigt efter omlægningen i 2018. Exfac-kurset på Digital Kultur, og i bacheloruddannelsen på Oslo Universitet, er i dag på 10 stp.

Den omstændighed, at 100-niveaukursernes fire fagfelter i dag spejles i 200-niveaukurserne, har betydet, at disse fire fagfelter får stor dybde, men at den samlede uddannelse kommer til at savne bredde, ikke mindst hvad angår digitale kompetencer. Hvis 200-kurserne beskæres vil der stadig være tale om en væsentlig tyngde – ikke længere (i ECTS-begreber) baseret på 420 arbejdstimer pr. kursus for en studerende, men dog stadig 280 arbejdstimer.

Jeg håber, at de ovennævnte refleksioner og vurderinger kan udgøre et indspil i og en klangbund for fortsatte diskussioner i fagmiljøet om bacheloruddannelsens udvikling.

Kim Schrøder

Ekstern fagfelle, professor i kommunikation